

הצלב האדום חייב לקבל גישה מיידית לבני הערובה

21.10.2023 | ד"ר עדי שורץ written by

עיקרי הדברים:

- חמאס ביצע פשע מלחמה נתעב כאשר לקח בשבי ילדים, נשים וגברים רבים במהלך מתקפת הטרור שלו על ישראל ב-7 באוקטובר 2023. הקהילה הבינלאומית חייבת לדרוש את שחרור המידי.
- לכל הפחות, על פי המשפט ההומניטרי הבינלאומי, יש לאפשר ל'ועד הבינ"ל של הצלב האדום' (הצלב האדום הבינ"ל) גישה מיידית לשבויים כדי לוודא את מצבם. חמאס חייב לספק לישראל מידע מדויק לגבי זהותם של כל האזרחים שהוא מחזיק כבני ערובה. הוא חייב לשחרר במהירות או לסייע בהעברה למדינה ניטרלית את בני הערובה שפצועים קשה או אלה שסובלים ממצבים רפואיים שמחייבים זאת.
- על הקהילה הבינלאומית כולה, כולל מדינות, ארגונים ומוסדות בינלאומיים, לדרוש מחמאס לעמוד בהתחייבויות ההומניטריות הבסיסיות האלה.

מבוא:

במהלך מתקפת הטרור הברברית של חמאס על ישראל ב-7 באוקטובר 2023, נלקחו בשבי אזרחים ישראלים רבים. לפי דיווחים בתקשורת, יותר מ-130 איש, כולל ילדים, נשים וקשישים, אזרחים ישראלים וזרים, נלקחו בכוח מבתיהם תחת איומים בנשק, ומוחזקים כעת בשבי אצל חמאס[1].

לקיחת אזרחים בשבי מנוגדת לעקרונות המשפט ההומניטרי הבינלאומי, האוסר במפורש ובאופן עקבי על פעולה כזאת ומגדיר אותה פשע מלחמה[2]. בנוסף, המשפט ההומניטרי הבינלאומי גם קובע את הכללים לטיפול בשבויי מלחמה. בהתאם לנורמות בינלאומיות מקובלות, יש לשחרר באופן מידי את בני הערובה האזרחיים. לכל הפחות, יש לנהוג בהם בהתאם לזכויות הניתנות לשבויי מלחמה, כפי שמתואר בקצרה במסמך זה.

זכויותיהם של שבויי מלחמה:

אמנת ז'נבה השלישית קובעת את המסגרת המשפטית להגנה על שבויי מלחמה[3]. כל המדינות בעולם הן צד לאמנה זו, שגם מעניקה מעמד מיוחד לצלב האדום הבינלאומי, ומאצילה לו תפקיד מרכזי בהגנה על כבודם ורווחתם של שבויי המלחמה.

בהתאם לנורמות הבינלאומיות המקובלות, ובכללן אמנות ז'נבה השונות, שבויי מלחמה זכאים

לזכויות הבסיסיות והמידיות האלה[4]:

1. חמאס חייב להודיע לישראל בדבר השבויים שבחזקתו.
 2. עליו לאפשר לצלב האדום הבינלאומי באופן קבוע גישה לשבויים כדי לוודא את תנאי כליאתם ולשמור על הקשר בינם לבין משפחותיהם.
 3. שבויים שהם פצועים קשה או כאלה שסובלים ממצבים רפואיים מסוימים חייבים להיות מוחזרים לארצם או לבית חולים במדינה ניטרלית.
- (א) אלו שמצבם או פציעתם מחייבים החזרה מידית הם:

- הפצועים או החולים חסרי המרפא שמצבם הנפשי או הפיזי נפגע קשות.
- הפצועים או החולים שהחלימו אך שמצבם הנפשי או הפיזי נפגע קשות ובאופן קבוע.
- הפצועים או החולים שלפי חוות דעת רפואית לא צפויים להחלים בתוך שנה.

(ב) אלו שניתן להעביר לבית חולים במדינה ניטרלית הם:

- הפצועים והחולים שניתן לצפות להחלמתם בתוך שנה, או מוקדם יותר, אם יטופלו במדינה ניטרלית.
 - שבויים שבריאותם הנפשית או הפיזית, לפי חוות דעת רפואית, נמצאת בסכנה חמורה עקב המשך השבי, אך שהעברתם למדינה ניטרלית עשויה להסיר איום זה.
4. כל צורה של עינויים אסורה. המעשים הבאים נחשבים להפרה חמורה של אמנות ז'נבה: הריגה במכוון, עינויים או יחס לא אנושי, גרימת סבל רב או פגיעה חמורה בגוף או בבריאות באופן מכוון.
 5. שבויי מלחמה זכאים בכל מצב לשמירה על כבודם כבני אדם. נשים זכאיות לטיפול בכבוד הראוי לצורכיהן הספציפיים.
 6. יש להעביר שבויי מלחמה מאזורי הקרבות בהקדם האפשרי.
 7. יש לספק לשבויי מלחמה מזון ומים מספיקים. הם זכאים לטיפול רפואי.
 8. יש לשחרר שבויים ולהחזירם לארצם ללא דיחוי מיד לאחר הפסקת הלחימה הפעילה.

סיכום:

המשפט ההומניטרי הבינלאומי קובע כי חמאס חייב לספק לישראל ללא דיחוי מידע מדויק לגבי מספרם וזהותם של האזרחים הישראלים המוחזקים על ידו בשבי. יתר על כן, חמאס מחויב לאפשר גישה בלתי מוגבלת לצלב האדום כדי לפגוש את השבויים.

על חמאס לשחרר במהירות את השבויים שפצועים קשה או כאלה שסובלים ממצבים רפואיים שמחייבים זאת, בין היתר קשישים עם מוגבלויות, או לסייע בהעברתם למדינה ניטרלית, כגון מצרים.

על הקהילה הבינלאומית כולה, ובכלל זה מדינות, ארגונים ומוסדות בינלאומיים, לדרוש מחמאס לקיים את התחייבויותיו על פי המשפט הבינלאומי. הצלב האדום הבינלאומי חייב לדרוש גישה מידית לכל אחד ואחד מהחטופים.

[1] ישראל היום. (2023, 7 באוקטובר). לפחות 250 נרצחים ו-1,500 פצועים.
<https://www.israelhayom.co.il/news/defense/article/14678921>

International Convention against the Taking of Hostages, adopted by the UN [2]
General Assembly, Res. 34/146, 17 December 1979, Article 1; Statute of the
International Criminal Court, adopted by the UN Diplomatic Conference of
Plenipotentiaries on the Establishment of an International Criminal Court, Rome,
(17 July 1998, UN Doc. A/CONF.183/9, Article 8(2)(a)(viii) and (c)(iii)

Convention (III) relative to the Treatment of Prisoners of War, Geneva, 12 [3]
August 1949

Medecins Sans Frontieres. (2023). *Prisoners of War*. [4]
[/https://guide-humanitarian-law.org/content/article/3/prisoners-of-war](https://guide-humanitarian-law.org/content/article/3/prisoners-of-war)